

A decorative border in a reddish-brown color frames the page. It features two prominent columns on either side, topped with ornate capitals and entwined with leafy vines. At the top, a decorative arch is supported by a central medallion. The text is centered within this arch.

könyv
könyvtár
könyvtáros

1996
október

MAGYAR OTTLAP

Ez az oldal a World Wide Web Magyar Ottlap - melyen megtalálható a magyarországi WWW szerverek és egyéb, Interneten elérhető információforrások felsorolása. A Magyar Ottlap 1993 óta szolgálja a felhasználókat! (English language version.)

Az alábbi térkép földrajzi áttekintést ad a magyarországi Internet információ szolgáltatásokról. Valamely piros háromszögre kattintva a kiválasztott régió információ szolgáltatásainak részletes listájához juthatunk.

Új szerver regisztrálási kérelme a www@fsz.bme.hu címre küldendő!

WWW

- Földrajzi elhelyezkedés szerint
 - Az összes szerver
 - Budapest
 - Bács-Kiskun megye
 - Baranya megye
 - Békés megye
 - Borsód-Abaúj-Zemplén megye
 - Csongrád megye
 - Fejér megye
 - Győr-Moson-Sopron megye
 - Hajdú-Bihar megye
 - Heves megye

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

1996. október

Tartalom

Könyvtárpolitika

Biczák Péter: Javaslat a központi szolgáltatások körére, a feladatok telepítésére	3
Murányi Lajos: Könyvtári együttműködés Európában	12
Fejős László: Helyzetkép a magyarországi könyvtárgépesítésről	17
Balogh Mihály: Gutenberg a szupersztrádán	26
Kovács Ilona: Külföldi hungarika gyűjtés és feltárás	30
Emlékeztető a könyvtárak szerepéről az információs társadalomban	32
Javaslat panel-konferencia megrendezésére	33

Műhelykérdések

Péterfi Rita: Referenzs kérdések vizsgálata közművelődési könyvtárakban ...	34
--	----

Kiállítás

Villangó István: Száz év az ezerből	44
--	----

Fórum

Monostori Imre: „Korszerű” öncsonkítást?	50
Kiss Istvánné: Párhuzamos dimenziók	52
A Könyvtári és Informatikai Kamara hírei	55
Hírlevél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz	57

E számunk fotói az OPKM-nek a PIM-ben rendezett kiállításáról készültek.

From the contents

- Péter Biczák*: A proposal on central services: their range and institutions (3);
László Fejős: State of the art of library automation in Hungary (17);
Mihály Balogh: Gutenberg on the information superhighway (26).

Cikkeink szerzői

Balogh Mihály, a Kunszentmiklósi Baksay Sándor Gimnázium könyvtárostánára; *Biczák Péter*, a Pest Megyei Könyvtár igazgatója; *Fejős László*, az OSZK munkatársa; *Kovács Ilona*, az OSZK osztályvezetője; *Monostori Imre*, a Komárom megyei könyvtár igazgatója; *Murányi Lajos*, az MTA Könyvtára osztályvezetője; *Péterfi Rita*, az OSZK–KMK munkatársa; *Villangó István*, az OPKM főosztályvezetője

Szerkesztőbizottság: Domsa Károlyné elnök

Maurer Péter, Poprády Géza, dr. Skaliczki Judit, Tóthné Környei Márta

Szerkeszti: Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1054 Bp., Hold u. 6. – Telefon: 153-3763

Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: **Poprády Géza**, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Készült az OSZK Nyomdatáriumában

Felelős vezető: **Burány Tamás**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív. Munkaszám: 96.292

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 2400 forint. Egy szám ára 200 forint

HU-ISSN 1216-6804

Javaslat

a központi szolgáltatások körére, a feladatok telepítésére

A sürgető idő csapdájában vergődve, kénytelenek vagyunk a bevezetőben lezögezni: ez a javaslat a központi szolgáltatásoknak szóló téziseknek, és az ahhoz megküldött vitaanyagoknak az összegzése, illetve továbbgondolása. Éppen ezért sok kérdés még most is nyitva marad, illetve vannak olyan problémák, amelyek megoldásaként több alternatíva is mutatkozik. Az ágazatért felelős minisztérium joga, hogy döntsön, valószínű, hogy e döntés előtt további vizsgálódásokra lesz szükség.

Köszönet illeti az anyaghoz hozzászóló kollégákat, nagyon sok értékes gondolatot írtak le, amelyeket minden különösebb gátlás, s amiért elnézést kérünk, hivatkozás nélkül beépítettünk a javaslatba. A központi szolgáltatások léte és működtetése nélkülözhetetlen a könyvtárügy számára. Kulturális, gazdasági érdek fűződik a könyvtárak rendszerszerű működéséhez, márpedig e rendszer gerince a központi szolgáltatások, kohéziós ereje e szolgáltatások színvonalas, megbízható működése.

Tény, hogy a központi szolgáltatásokból a kisebb könyvtáraknak elsősorban haszna, a nagyobbaknak feladata származik. A központi szolgáltatások működtetése nem csupán annak a könyvtárnak ad feladatot, amelyik a szolgáltatásra vállalkozott, hanem azoknak is, amelyek közvetítenek, és azoknak is, amelyek a végpontot jelentik. Mi következik mindebből? A központi szolgáltatások működése nem csupán annak az egyetlen szervezetnek a felelőssége, amelyik fenntartja, hanem az egész könyvtári rendszernek, s rajta keresztül minden könyvtárat használó állampolgárnak felelősséggel tartozik a szolgáltatás minőségéért.

A központi szolgáltatások nélkülözhetetlen elemei a könyvtári rendszernek, lehetővé teszik a gazdaságosabb működést, biztosítják a rendszer átjárhatóságát és egységességét, elősegítik a terület ellátásának kiegyenlítését.

A fentiekből egyértelműen látszik, hogy a központi szolgáltatások jó megszervezése, színvonalas működtetése, folyamatos fejlesztése kardinális kérdés a magyar könyvtárügy számára, ezért javasoljuk a miniszteri felelősség körébe történő bevonását. Ezáltal garantálható lenne, hogy a központi szolgáltatások nem válhatnának egy-egy intézmény átmeneti nehézségeinek eszközeivé, s az ágazati minisztérium hatékonyabban tudná a jelenleginél befolyásolni a könyvtárügy fejlődését.

Javasoljuk, hogy a könyvtári törvény adja a miniszter kezébe annak a döntésnek a lehetőségét, hogy mi kerüljön a központi szolgáltatások körébe, s hogy ki felel a szolgáltatások ellátásáért.

A központi szolgáltatások legalapvetőbb köret (melyek nincsenek kitéve az idő változásainak) érdemes a könyvtári törvényben is rögzíteni.

Feltétlenül szólni kell a finanszírozás kérdéseiről. Két alapvető szempontot rögtön le kell szögeznünk:

- 1) Nem lehet a költségeket csupán központi forrásból fedezni, mert e kívánság teljesülésének nem lenne a mai körülmények között realitása, másrészt az ingyenes juttatásokkal a felhasználó előbb-utóbb pazarlóan kezd bánni.
- 2) De nem lehet a teljes költséget áthárítani a felhasználó könyvtárakra sem, mert így pont azok nem tudnák igénybe venni, akik a leginkább rászorulnak.

Javasoljuk a kettő ésszerű kombinációját, egy olyan differenciált költségszámítást, amely figyelembe veszi a felhasználók anyagi lehetőségeit, de ugyanakkor igyekszik takarékosan bánni a finanszírozó pénztárcájával. E két dolog akkor lesz összehangolható, ha a szolgáltatást nyújtó folyamatosan társadalmi kontroll alatt áll, s ha a szolgáltatások árának megállapítását piacfelmérés és költség-elemzés előzi meg.

1) A Magyar Nemzeti Bibliográfia (MNB)

Feladata, hogy garantálja a nemzeti dokumentumtermés számbavételét és egyúttal biztosítsa a bibliográfiai leírás egységességét.

Elérendő cél, hogy minden dokumentumról csak egyszer készüljön leírás, s ezt alkalmazza az egész könyvtárügy.

A Magyar Nemzeti Bibliográfia jelenleg három formátumban jelenik meg:

- a) Évi 24 füzetben, füzetenként a rendsző abc sorrendjében a művek. Éves kumuláció 1991-ben jelent meg utoljára. Ez a formátum a gyakorlatban nem igazán használható a művek azonosítására, illetve visszakeresésre, mert nincsenek mutatói. Ezzel szemben ez a formátum az, amelyet a kisebb könyvtárak szerte az országban a leginkább használni tudnának, mivel nincsenek gépesítve, s az ott dolgozó könyvtárosok nagyobb része sincs még számítógépes ismeretekből kiképezve.
- b) CD-ROM változat, a NEKTÁR, amely az 1976–91 közötti anyagot tartalmazza, kiválóan használható keresésre, az árát a városi és annál nagyobb könyvtárak képesek megfizetni. Kívánatos lenne, hogy legalább évenként, a friss anyaggal kiegészítve nyomják újra. E formátumnak hard ware feltétele van: számítógép- és CD-ROM leolvasó, mellyel a kisebb könyvtárak még nem rendelkeznek.
- c) Az MNB floppy változata, mely folyamatosan, off line biztosítja a hozzáférést – megmagyarázhatatlanul drágán (149.000,-), ezt már a megyei könyvtárak zöme sem képes előfizetni, a városi és annál kisebb könyvtárak álmukban sem gondolhatnak rá. Végül, s ez akár lehetne a
- d) pont, az MNB hozzáférhető on line módon azon könyvtárak számára, amelyek a számítógépes hálózatba bekapcsolódtak. Ez a formátum csak keresésre alkalmas, az adatokat nem lehet letölteni belőle. A szolgáltatás ingyenes.

A nemzeti bibliográfia adatai megvásárolhatók a fentiekén kívül tételenként 10,- Ft-ért a Könyvtárellátón keresztül, de például a SZIRÉN program által is, évi 40.000,- Ft-ért.

A fentiekből is látszik: meglehetősen zavaros árviszonyok uralkodnak az MNB körül, a szolgáltatás módja és ára nincs tekintettel a szolgáltatás felhasználóra, ha úgy tetszik: a piacra.

A nemzeti számbavétel a nemzeti könyvtár alapfeladata, a bibliográfiai leírások (a rekordok) előállítását a költségvetésből, az ingyenes beszolgáltatott kötelempéldányokon alapul.

Megfizetni tehát csak az ebből többletmunkával előállított szolgáltatásokat javasoljuk oly módon, hogy az átképzést kísérje figyelemmel a nemzeti könyvtár fenntartásáért és az egész magyar könyvtárügyért egyaránt felelős ágazati minisztérium.

2) Könyvtárellátás

A Könyvtárellátó Közhasznú Társaság jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt években. Szolgáltatásai differenciálódtak, a könyvtárakkal kötött szerződésai rugalmasabbak, mint voltak. Gazdálkodása önálló, tevékenysége nyereséges.

Érdemei közül első helyre sorolandó az a kapcsolatrendszer, melyet a könyvkiadókkal kialakított, segített a könyvtáraknak felülemelkedni a könyvkiadás kuszaságain.

A Könyvtárellátónak két súlyos gonddal kell az elkövetkező időben megküzdenie:

- a) az Új Könyvek állománygyarapodási tanácsadó kérdése, mivel a Széchényi Könyvtár az erre vonatkozó szerződést ez év december 31-vel felmondta. Az UK-ra különösen a közép- és kiskönyvtáraknak szüksége van, mivel ez a kiadvány nem kereskedelmi jellegű, s így a könyvtáros döntéseit megkönnyíti. Az UK sorsát illető döntésnél figyelemmel kell arra is lenni, hogy egy több mint 30 éves adatbázis van a kiadvány mögött. Tisztázni kell azt is, hogy az Új Könyvek állománygyarapítási tanácsadó nem a Könyvtárellátó, hanem az egész magyar könyvtárügy, különösen az önkormányzati és iskolai könyvtárak számára készül, amelyek fizetőképessége erősen korlátozott. Miután a könyvtárak részéről jelentős érdeklődés fűződik az Új Könyvek megjelenéséhez, s miután az is érdeklődik, hogy könyvtárakba Könyvtárellátón keresztül bekerülő bibliográfiai leírások egységesek legyenek, így a szakma érdekében konszenzusnak kell, ha szükséges, felügyeleti segítséggel, kialakulnia a két szervezet között.
- b) A könyvek postai kiszállítása egyre drágább, emiatt különösen a kis könyvtárak fajlagos költségei egyre nagyobbak.

Több megoldási javaslat kínálkozik, igazából a Könyvtárellátó gondja lesz a legoptimálisabb kiválasztása.

- I. Ellátórendszerek létrehozása (az NKA legújabb pályázata elindított egy törekvést), így a szerzeményezés központosított.
- II. Felmerült a kereskedelmi hálózat hasznosítása, azaz a könyvtárak a könyvesboltokon keresztül kapnák meg a könyveket (kérdés, mennyire működőképes a kereskedelmi hálózat, s még mennyiben hálózat egyáltalán)

III. A megyei könyvtárak vállalják a kistelepülések ellátását (Kérdés, van-e még kapacitásuk erre, vagy a decentralizálással egészen a volt járási székhelyekig le kellene menni?)

IV. 2-4 alközpont létrehozása, esetleg egy-egy könyvtár infrastruktúrájára építve.

A három utóbbi megoldás komoly gazdasági számításokat igényel.

3) Könyvtárközi kölcsönzés, gyűjtőkori elhatárolás

A két kérdéskör szorosan összefügg, hiszen nem lehet addig gyűjtőkori elhatárolásban dönteni, amíg nincs mögötte egy megbízható, elérhető árú könyvtárközi kölcsönzés, szolgáltatási kötelezettséggel és megfelelő példányszámú dokumentummal. Mindkét kérdéskör szabályozása elavult, így a szegénység ellenére „kincsgyűjtés” folyik a könyvtárakban. Furcsa ellentmondás, hogy míg a rohamosan elértéktelenedő könyveszerzési keretek a könyvtárközi kölcsönzésre ösztönöznének, addig a gyakorlatban a folyamat az ellenkező: a könyvtárközi kölcsönzések száma csökken.

A beérkező javaslatok, vélemények alapján sem könnyű a könyvtárközi kölcsönzésre valamilyen üdvözítő szisztémát kitalálni.

Néhány alapelv, amely központi szabályozást igényel:

- a) Aki kötelesspéldányt kap, legyen köteles abból könyvtárközi kölcsönzést vevéni, díjként csak a postaköltséget számolhassa fel.
- b) A megyei könyvtárak egyik fő funkciója a könyvtárközi kölcsönzés a területi funkciójából következően (kérdés, igaz-e a városi fenntartású intézmények esetében).
- c) A könyvtárközi kölcsönzés díja könyvtáranként változó, nem lehet így előre közölni az olvasóval (a megrendelővel), mennyibe kerül a szolgáltatás. (Ilyenkor még a könyvtáros sem tudja, honnan fogja a könyvet megkapni.) Átalánydíj megállapítása.
- d) A kötelesspéldány elosztása szempontjából érdekes, különösen a várhatóan csökkenő példányszám miatt, hogy a könyvtárközi kölcsönzést a regionális ellátást végző könyvtárakra, avagy a szakkönyvtárakra bizza a szakma.

Végül alapos megfontolásra méltó az a javaslat, miszerint egy tárolókönyvtárat kellene kifejlesztetni, mely részesülne a kötelesspéldányból, amely technikai eszközökkel jól felszerelt lenne, s amely ellátná az egész ország könyvtárközi kölcsönzési igényét. Érdemes lenne egy ilyen tárolókönyvtár, könyvtárközi kölcsönzési központ működésének feltételeit kidolgozni, beleértve a költségelemzést is.

4) Számítógépes hálózatok, adatbázisok

A könyvtárak szempontjából kiemelkedő jelentőségű a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program és az ahhoz kapcsolódó társadalmi szervezet, a HUNGARNET Egyesület.

Magyar Elektronikus Könyvtár

Hungarian Electronic Library

PORTA

Reception desk

Üdvözlőm!

Welcome!

Katalógus

The catalog

Információs pult

Help desk

MEK irattár

MEK project archives

Ruhatár és raktár

Cloakroom and tool-house

Könyvtári faliújság

Library bulletin board

Ajánlott olvasnivaló

Recommended reading

Gyarapodás

New accessions

Virtuális világkönyvtár

World-wide virtual library

Virtuális gyarapodás

New virtual library links

MEK gopher

Internet Expo - MEK

Vendégkönyv

Visitors' book

A WEB-felületet készítette: Major Zoltán

A hálózatba szinte valamennyi nagyobb könyvtár belépett, használja az elérhető adatbázisokat. A közkönyvtárak szempontjából kívánatos lenne a városi, illetve vonzáskörzettel rendelkező községi könyvtárak irányába a továbbfejlesztés, illetve a nagy adatbázisok kiépítése és hozzáférhetővé tétele. A fenti cél elérése érdekében, tekintettel a könyvtárak gazdasági erejére, szükséges lenne központi forrásból támogatni az IIFP könyvtári fejlesztéseit.

Országos programként javasoljuk meghirdetni a könyvtárak INTERNET-be történő bekapcsolását annak érdekében, hogy részt vehessenek a nemzetközi és hazai információs cserében.

E kérdéskörbe tartozik, hogy a Nemzeti Információs Stratégia tervezetéből a könyvtárak kimaradtak, a jövő információs társadalmának megrajzolása során meg sem említi azt az intézményt, nevezetesen a könyvtárat, mely uszkve 3000 év óta őrzi az emberiség tudásanyagát. Vajon ez egy megszüntetésre ítélt intézménytípus, avagy ez az intézménytípus nem alkalmazkodott megfelelően a korhoz? A kérdés sürgős választ követel.

A másik központi kérdés: a könyvtárak számítógépes ellátottsága alacsony fokú, alacsony számú, elavult eszközpark áll az intézmények rendelkezésére. A fejlesztésre központi programot kellene hirdetni.

5) Általános tárgyszójegyzék

A számítógépes adatbázisok, a lokális adatbázisok (pl. helytörténeti gyűjtemények), a helyi katalógusfunkciók számítógépes kiépítése elengedhetetlenné teszi az általános (szabályozott) tárgyszójegyzék (ÁTJ) kiépítését. Az adatbázisok közötti átjárhatóság, az adatbázisok összeolvasztásának igénye, de egész egyszerűen a releváns információk könnyebb megtalálásának érdekében egyre jelentősebb kérdésnek tűnik az általános tárgyszójegyzék kidolgozása és folyamatos karbantartása, mivel ez „olvasóbarátabb”, mint az ETO. Az általános tárgyszójegyzék megalkotását különösen az általános gyűjtőkörű könyvtárak, valamint a helyismereti gyűjtemények igénylik.

6) Könyvtártudományi kutatások, könyvtári trendek, könyvtári statisztika

A társadalmi, politikai, gazdasági változások következtében a könyvtári rendszer hatalmas változásokon ment és megy keresztül. Nem szabad hagyni, hogy a könyvtárügyet véletlenszerű politikai, gazdasági megfontolások sodorják egy nem kívánatos irányba.

A tudatos tervezéshez, a társadalmi mozgásokat figyelembe vevő trendek felállításához könyvtártudományi kutatásokra van szükség. Az elmúlt hét évben sok minden történt, amit senki sem írt le, az események összefüggéseit igazán nem elemezte senki.

Szükség van egy intézményre, mely koordinatív és innovatív központként az ország könyvtárügyét szolgálja. Feladatai (Csabay Károly összefoglalóját idézve és egyetértve):

- Hálózati központként szolgál minden olyan könyvtár, de elsősorban a közművelődési könyvtárak, illetve fenntartóik számára, amelyek ezt a szolgálatot igénybe veszik. Látni kell, hogy ez a szerep nem felügyeleti szervet, hanem koordinációs központot feltételez.
- Szakértői tevékenységet fejt ki a könyvtárügy vonatkozásában, értelmez és állást foglal a jog minden területén, kezdve a jogszabály-előkészítéstől a jogalkalmazási kérdésekig. Döntő fontosságú napjainkban és az európai integráció szempontjából egyenesen létkérdés a szerzői jogi problémák tisztázása.
- Országos alközpontként működik a könyvtári hálózat és a szaktárca között statisztikák vonatkozásában. A könyvtárstatisztikának az európai statisztikai szabványokhoz igazításában szakértői felelősséggel tartozik.
- Alapítványi (pályázati) menedzsment-kérdésekben tájékoztató központi feladatokat lát el.
- Társszereplője a magyar oktatási rendszernek a könyvtárak munkaerő el látásában. Részt vesz a felsőfokú szakképzésben, együttműködik felsőoktatási intézményekkel az önálló könyvtáros-doktorandusz-képzés kialakításában és tematikájának karbantartásában. Elsődleges szereplője a közép-

fokú könyvtárosképzésnek, valamint a könyv- és papírrestaurátor-képzésnek Magyarországon.

- Szaktanácsadással vesz részt a bibliográfiai szabványalkotás munkájában. Kapcsolatot tart az illetékes nemzetközi szervezetekkel.
- Könyvtárépítési, -gépesítési és -berendezési kérdésekben szakértői, tanácsadói szerepet vállal. Különös tekintettel a számítástechnika-alkalmazási kérdésekre, mely területen könyvtárvezetők segítése céljából hot line szolgáltatást ad.
- Működteti a magyarországi ETO-irodát.
- Részt vesz a kutatásban. Kutatja a könyvtártudomány alapdiszciplínáinak (könyvtártörténet, könyvtárтан, formai feltárás, osztályozás, tájékoztatás) mindenkori kérdéseit, különös tekintettel van olyan társtudományokhoz kapcsolódó határterületekre, mint az informatika, számítástechnika, matematika, történelem, szociológia, pszichológia, jog, nyelvtudomány. Rendszeresen foglalkozik aktuális kutatási kérdésekkel, napjainkban például a retrospektív konverziós feladatokhoz kapcsolódóan különböző formai feltárási eredmények írásképeinek feldolgozása érdekében az alakfelismerési, szintaktikai és nyelvészeti támogatás elméleti kutatásával.
- Létrehozta, majd karbantartja az Általános Tárgyszójegyzéket. Az ÁTJ-t kuratóriumi döntéshozatal keretében saját hatáskörében aktualizálja.
- Vagy a jelenlegi formájában, vagy azt formai szempontból esetleg módosítva, de tartalmát és célját tekintve lényegében változatlanul szerkeszti és kiadja az Új Könyvek ajánló bibliográfiát.
- Működteti a Könyvtártudományi Szakkönyvtárat. E minőségében karbantartja és rendszeresen kiadja a könyvtártudomány tezauszát, szakirodalmi bibliográfiáit a magyar és a nemzetközi közönség használatára.
- Vezető könyvtártudományi szaklapot szerkeszt és ad ki.

Kiegészítések:

A könyvtári gyakorlat vizsgálatára alapozva, a nemzetközi összehasonlítás tükrében fejlesztési trendek kidolgozása, javaslatok a politika számára.

Olvasáskutatás.

7) Képzés, továbbképzés

Ez az a terület, amellyel a könyvtáros szakma talán a legtöbbet foglalkozott a közelmúltban. Csapó Edit vitaanyaga, a sok-sok hozzászólás következtében kirajzolódott egy kívánatos fejlesztési trend, bár a képzés gyakorlatában még sok ellentmondás rejlik.

Nem sikerült tisztázni, hogy miért kell azonos fizetési kategóriába sorolni a tanítóképző főiskola könyvtári szakkollégiumot és a tanárképző főiskola könyvtár szakot végzett hallgatóját, holott ez a két dolog a pedagógusok besorolását

meghatározó jogszabályban sem keveredik. S ugyancsak nem sikerült tisztázni, hogy ki a könyvtárasszisztens, miért van szüksége 1100 órás kiképzésre, amikor ez B2 fokozatú végzettség.

Javasoljuk a jogszabályok módosítását e két probléma megoldásának érdekében.

8) A könyvtári szaksajtó

A szakma öntudata, informáltsága, belső fejlődése szempontjából fontos kérdés a színvonalas szaksajtó folyamatos megjelenése.

A lapgazdák köre tisztázódott, a szaksajtó alapvető gondjai anyagi természetűek, létét nem lehet pusztán a könyvtáros szakma eltartó erejére bízni.

9) A területi ellátás, avagy a megyei könyvtári feladatok

Központi szabályozást, támogatást igénylő kérdések a könyvtári rendszert erősítő, a hálózati ellátás gondolatát alátámasztó feladatok. Ellene hat az önkormányzati önállóság elve, mellette szól a gazdaságosság, a hatékonyság ténye, a rendszerszerű működés előnyei. Feladatok, melyeket területi szervezésben érdemes működtetni: (Toldi Márta megfogalmazásában, kiegészítve a többi véleménnyel)

1. a megye egész területén felelősségi körébe tartozik a szükséglet-piramis csúcsán ill. szolgáltatásközvetítéssel: röviden fogalmazva: *a térség általános tudományos könyvtára*, melynek gyűjteményi, személyzeti, téri és technikai feladatai egyaránt fontosak!
2. feladata a megyében működő, közfeladatokat ellátó könyvtárak közötti együttműködés szervezése, mindenekelőtt aktív részvétel (szolgáltatóként) a könyvtárközi kölcsönzésben
3. gyakorolja a megyei „archívkönyvtári” funkciót, elsődlegesen a térség helytörténeti irodalma vonatkozásában, továbbá a kutatási, ritka igényeket szolgáló dokumentumok megőrzésével. A feladatkör regionális együttműködés keretében megvalósuló kötelempéldány-sor megőrzésével is kiegészülhet
4. szaktanácsadó szolgálat működtetése, amelynek keretében fenntartók vagy könyvtárak kérésére vállal közreműködést szakmai programok kidolgozásában, intézkedési tervek véleményezésében, elemzéseket, vizsgálatokat végez, konzultál (Röviden: a megye könyvtárügyének segítése, támogatása)
5. kezdeményező szerepet vállal a térség könyvtári közéletében (szakmai lap szerkesztése, MKE, KIK stb.)
6. a könyvtárosi tudás korszerűsítése érdekében együttműködik más szervezetekkel a továbbképzések szervezésében, közreműködik szaktanfolyamok lebonyolításában (alapfokú, középfokú)
7. technikai szolgáltatások működtetése (könyvkötészet, sokszorosítás, restaurálás, távadatátvitel szolgáltatás stb.)
8. gyűjti a közkönyvtári statisztikákat, nyilvántartja a térség közérdekű könyvtári és információszolgáltatási adatait és ezekből tájékoztatást ad

9. közös katalógusokat, lelőhelynyilvántartásokat vezet
10. az érintett könyvtárostársadalom bevonásával fejlesztő programokat, ajánlásokat dolgoz ki
11. végzi a nemzetiségek könyvtári ellátását vagy közreműködik abban
12. repertorizálási, bibliografizálási tevékenységével nem csupán feltételeket biztosít a tudományos kutatók számára, hanem tudományos produktumokat is létrehoz illetékességi területén
13. kötelezpéldány beszołgáltatás lokális ellenőrzése a Szécsényi Könyvtár megbízásából (a helytörténeti gyarapítás miatt, érdeke fűződik a munkához a megyei könyvtárnak!)
14. a kistelepülések könyvellátásának szervezése (közvetlenül és más nagyobb könyvtárakon keresztül)
15. határmenti, regionális kapcsolatok ápolása
16. könyves akciók, programok szervezése, koordinálása a területen

*

A vitaanyagra beérkezett vélemények alapján, ennyiben tudtam összefoglalni a javasolt központi szolgáltatásokat. Véleményem szerint ezek közül jogi szabályozást igényel a Magyar Nemzeti Bibliográfia, a könyvtárközi kölcsönzés, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ, és a területi ellátás kérdése.

Biczák Péter

Köszönet azoknak, akik a javaslat létrejöttét véleményükkel, tanácsaikkal segítették:

<i>Arató Antal</i>	<i>Székesfehérvár</i>
<i>Bertalanné Kovács Piroska</i>	<i>Szolnok</i>
<i>Csabay Károly KMK</i>	<i>Budapest</i>
<i>Engel Tibor</i>	<i>Eger</i>
<i>Gyuris György</i>	<i>Szeged</i>
<i>Halász Béla</i>	<i>Veszprém</i>
<i>Kiss Gábor</i>	<i>Zalaegerszeg</i>
<i>Kiss Jenő FSZEK</i>	<i>Budapest</i>
<i>Monostori Imre</i>	<i>Tatabánya</i>
<i>Pallósiné Toldi Mária</i>	<i>Szombathely</i>
<i>Szabó Imréné</i>	<i>Győr</i>
<i>Takáts Béla</i>	<i>Szolnok</i>
<i>Varga Róbert</i>	<i>Kaposvár</i>